

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

כ"ט

מכון
טעם
זקנים
שיחותיו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

אחד היה אברהם
השמעת ממני דברי מוסר!?
אשר בך אתפאר
דרי מעלה ודרי מטה
נקודת החבר
במקום שבעלי תשובה עומדים
קבלת התורה – קיום התורה
ישמע בזיונו ידום וישתוק

מה חמית מה פשפשת!?
כולא במחשבה איתבררו
כיצד יכולים להיות כל רחוקים מהרבי!?
רבי לייב טרסטיניצר
עליונים נדמה להם למטה
בדרך שאדם רוצה לילך
זכאה מאן דעייל ונפיק
מהאמת לא אסוג לעולם
אבידה שאינה חוזרת

קונטרס ב"ט מתורגם מקונטרס ל"ד (חלק א)

©

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

bn5710048@gmail.com 0548432460

פרשת תצוה תשל"ד

(טייפ מס' #24)

מה חמית מה פשפשת!?

(משוחח אודות רבי לייב טרסמיניצ'ער, חותנו של רבי יודל מדשוב תלמיד רביז"ל^א).

– בעולם שמו אינו מוכר כל כך, אולם אנחנו יודעים עליו – הוא היה חמיו של רבי יודל מדאשוב.

הבעל שם טוב התבטא פעם ואמר: "איני יכול לבטל את הגזירה כי אם בצירופו של רבי לייב אליו!", שניהם יחד יוכלו לבטל את הגזירה.

רבי לייב היה אדם גדול מאד; יהודי מרומם ונעלה ביותר היה, אדם מופלא ביותר!

אחד שנבחר להיות חתן אצל יהודי שכזה, רואה מהי 'צדקות', מהי 'קדושה'! לפני כן היה רבי יודל תלמידו של רבי פנחס קאריצ'ער^ב! רבי יודל היה יהודי מופלא ביותר, איש אלוקים, איש אלוקים!

כשרבי יודל התקרב לרבי, היה הרבי בערך בן עשרים ושלוש; הוא התקרב לרבי מספר שנים בטרם נסע הרבי לארץ ישראל; הרבי היה בערך בן עשרים ושש

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^א ע"י אודות רבי לייב זצ"ל בחיי מוהר"ן אות תרי"א.

^ב ע"י חיי מוהר"ן אות תרי" ותר"א.

בנסיעתו לארץ ישראל, נמצא איפה שרבי יודל התקרב לרבי כשהרבי היה בערך
בן עשרים ושלש.

מגיע יהודי, מבוגר מהרבי בכמעט שש עשרה שנים, ותלמידו של רבי פנחס
קארצ'ער, הוא נכנס לרבי; במה כבר יוכל להתקרב לרבי?! מה חסר לו?! הוא הרי
היה איש אלוקים! יהודי שמטייל בהיכלות הגן עדן! הוא נכנס לרבי וברצונו
להתקרב אליו! במה יוכל הרבי לקרבו?! הרי אם הרבי לא יראה לו – הוא לא
יתקרב לרבי, הרבי חייב הרי לחדש לו משהו! והוא אכן התקרב לרבי!

מסופר באמת; שבתחילה, כשנכנס לרבי; רבי יודל נכנס לרבי ודיבר עמו כדרך
שני גדולים שנפגשים זה עם זה, הוא לא נכנס כאחד שבא להתקרב; הוא נכנס
לרבי ואמר: "יורנו רבינו דרך לעבודת השם!", הלשון בו השתמש היא לא לשון
של אחד שבא להתקרב לצדיק – "יורנו רבינו דרך לעבודת השם!" הרבי דחה אותו
ושאל: "לדעת בארץ דרכך?!", אתה מונח בארציות ובא לשאול ממני דרך בעבודת
השם?!"

נשאלת השאלה: וכי רבי יודל מונח בארציות?! התשובה היא: שלרבי לא הייתה
דרך אחרת לקרבו אליו!

הרבי הביט בו – סיפור התקרבותו הרי הודפס כבר¹ – ואימה גדולה נפלה עליו,
הוא חזר לאחוריו, הוא נבהל מפני הרבי. פנה הרבי ואמר לו: " וואס האסטו זיך
אזוי דערשראקן?! איך בין א מענטש גלייך מיט דיר! איך בין נאר 'חכם יותר
ממך' – איך בין קליגער מער פון דיר – מדוע נבהלת כל כך?! אני אדם בדיוק
כמוך! אלא שאני יותר חכם ממך!"

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹ ע"י שיחות הר"ן אות רצ"ב, וכוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות כ"ג.

² ע"י כוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות כ"ב והלאה.

הרבי החל שוב לקרבו, ושוב חזר והביט בו, ורבי יודל שנבהל חזר שוב לאחוריו – ושוב חזר והתקרב לרבי!

כמובן, ברגע שהתקרב לרבי – ראה רבי יודל שיש כזה מין אור בתורה ובתפילה, ובדביקות להשם יתברך, מה שלפני כן לא ראה! ועל ידי זה קרבו הרבי אליו!

אכן בזוהר הקדוש מובא^ה, שיש בחינה של 'מה'; הזוהר הקדוש אומר, שכשאדם הולך ומתעלה מדרגה לדרגה, אזי מראים לו משמים: "מה?" מה אתה אתה כבר יודע? אתה עוד לא יודע כלום!", ודווקא זהו התקרבותו; כשהוא עולה ומתעלה למדרגות נעלות ורמות ואומרים לו: "מה?" מה ראית? "מה חמית מה פשפשת?!" – זוהי הדרך בה מקרבים את הצדיקים!

הרבי לא יכול היה לקרב את רבי יודל אליו, כי אם כשיראה לו "מה?" – "מה ראית? הרי כלל לא התחלת למעום! מה חמית? מה ראית? מה מצאת כאן? אתה כבר חושב שיש לך משהו?"!

זוהי הדרך בה מקרב הצדיק הגדול את הצדיקים הקטנים ממנו, הוא יכול לקרבו אליו רק על ידי שמראה להם: "אתם עוד לא יודעים מאומה!", ואלו לא דיבורים בעלמא – הצדיק מראה להם זאת במוחש! הם באמת רואים שהם רחוקים עד מאד, געוואלד!!! הם רואים שאפשר לזכות לכזאת דביקות בהשם יתברך – ממש א געוואלד!...

הערות ומראי מקומות

^ה הקדמת הזוהר דף א' ע"ב, ועי' ליקוטי מוהר"ן תו' ז' תניינא סוף אות ו'.

כולא במחשבה איתבררו

פעם דיבר הרבי עם תלמידיו על כך שהאדם צריך להכניס כל כוחו בתפילה והוכיחם: "מדוע אינכם מכניסים כל כוחכם בתפילה?!"

(ר' משה ביננשמוק: מה כוונת הרבי 'להכניס כוחות' יותר מאשר במחשבה, עם הידיים והרגלים? מה שייך יותר מזה?)
 'להכניס כוחות בתפילה' הכוונה – יותר דביקות בהשם יתברך! על הפסוק בתהילים: "אלריך ה' נפשי אשא" מפרש רש"י: "אכוון לבי".

בחלק ה'כוונה' ישנם אלפים ורבבות מדרגות! אך הכוונה הראשונה היא: להשמיע לאזנו דיבוריו היוצאים מפיו – זוהי הכוונה הראשונה! והכוונה השנייה היא: להעמיק מחשבתו במילות התפילה עוד ועוד!

בענין 'דביקות המחשבה – כוונה' יש אלפים ורבבות מדרגות. להגיע לכזאת דבקות בהשם יתברך עד כדי 'התפשטות הגשמיות' ממש! אולם המדרגה הראשונה היא: לכוון פירוש המילות כפשוטם, וזה כבר נקרא בשם 'מחשבה'!

ישנו לשון "כולא במחשבה איתבררו", זהו לשון הזהר הקדוש: "כולא במחשבה איתבררו", כל הברור נעשה ב'מחשבה'!

הערות ומראי מקומות

¹ עיי' שיחות הר"ן אות קכ"א, ועיי' הסיפור המלא בשיח שרפי קודש ח"ב אות קנ"ט.

² תהלים כ"ה א'.

³ עיי' ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' קכ"ו, ובשיחות הר"ן אות ע"ה... ואמר שעקר שלמות התפלה הוא, ברוך אתה ה' וכו' וכו' כפשוטו, וזה עקר פגנת התפלה, שיכוון פרוש המלות, וישמע היטב מה שהוא אומר...

⁴ עיי' ליקוטי מוהר"ן תו' ד' אות ט"ו: וזה בחינת התפשטות הגשמיות... שלפעמים נתלחב אדם בתוך התפלה, ואומר כמה תבות בהתלהבות גדול, זה בהמלת ה' עליו, שנפתח לו אור אין סוף והאיר לו ועיי' תו' נ"ה אות ד'.

⁵ עיי' זוהר פקודי דף רנ"ד ע"ב, ועיי' ליקוטי מוהר"ן תו' רי"א, ועוד.

כיצד נעשה הבירור? הפשט הוא שאצל כל אחד נעשה הבירור במחשבה. יש אחד שאצלו ה'במחשבה איתבררו' הוא – שהוא לא הושב מחשבות רעות! ויש אחד שאצלו ה'במחשבה איתבררו' הכוונה – שהוא הושב מחשבות טובות! ויש אחד שאצלו ה'במחשבה איתבררו' הוא – שהוא הושב מחשבות גבוהות יותר, יותר גבוה, ויותר גבוה! הכל, כל הבירור, כל החילוק בין אדם לחברו – הכל תלוי במחשבה, כל אחד כפי מה שזוכה למוחיץ יפים יותר!

למדנו השבוע בליקוטי מוהר"ן שיש: "מוחיץ של חוץ לארץ, ומוחיץ של ארץ ישראל!" יש מוחיץ יפים יותר! מוחיץ גבוהים יותר! וככל שהאדם דבוק יותר בהשם יתברך – הוא זוכה למוחיץ גבוהים יותר, דביקות גבוהה יותר, 'העכערע מוחיץ'!

זוהי הדרך בה הצדיק הגדול מקרב אליו את שאר הצדיקים! הרי אין לפניו ברירה אחרת, במה יקרב את הצדיק אליו? הצדיק הרי רחוק מכל התאוות, רחוק מכל הבלי עולם הזה, רחוק מכל מיני כבוד מדומה, הוא רחוק הרי מכל אלו!

איך אמרו קרה ועדתו: "כל העדה כולם קדושים ובתוכם השם!"... לכאורה צדקו בדבריהם – אלא שלא היה להם 'ביטול'! אילו היו ניגשים אל משה רבינו כפי שיהושע ניגש, כפי שכלב בן יפונה ניגש, כפי ששאר כל הצדיקים תלמידיו של משה ניגשו אליו – היו גם הם מבחינים שמשה רבינו הוא ענין אחר לגמרי!

אולם הם ניגשו אל משה רבינו בחוצפה, בעזות מצח: "מדוע תתנשאו?...!" בצורה כזאת אי אפשר לומר להם מילה. והם אכן נחלו מפלה, הם שקעו באדמה. הם רצו לעקור הכל, לעקור את כל תורת משה רבינו.

הערות ומראי מקומות

י" ע"י ליקוטי מוהר"ן תו' מ"ט אות א' נושם אות ד' בביאור מוהרנ"ת], ובליקוטי הלכות תפלת המנחה ז' אות י"ט כ"ב צ"א.

רבי נתן מרחיב על ענין זה בליקוטי הלכות^י, ומבאר שם את כל ענין המחלוקת של קרה ועדתו על משה ואהרן.

זהו ה'פחד' וה'געוואלד' הנורא – שלאדם נדמה שהוא כבר...

כשם שאדם השרוי ב'חושך', צריך להיות בקיא ולדעת כיצד לצאת ממנו – כך גם כש'מאיר' לו, עליו להיות בקיא ולדעת שעדיין הוא רחוק מאד!

האדם שרוי בסכנה עצומה, שכן אם ידמה בנפשו ש'זהו זה' – הוא יחדל מלהתקדם! הוא יחדל מלהתעלות עוד! האדם נמצא בסכנה גדולה מאד^י.

כבר דיברנו על כך מספר פעמים. כתוב בינועם אלימלך^י, הרבי רבי אלימלך אמר: שהשער לה' הוא על ידי הבקשה: "פתחו לי שערי צדק" – זהו השער לה'!

הצדיקים מבקשים כל העת: "פתחו לי", פתחו לי שער, פתחו לי שער! ושיעור פתיחת השער הוא דבר שאין לו גבול: "פתחו לי"; הצדיקים משתוקקים להרגיש יותר חיות בשעת התפילה, יותר חיות באותיות התורה, הם רוצים להיות יותר דבוקים בהשם יתברך: "פתחו לי שער זוהי כל תשוקתי!", וזהו באמת השער לה'!

אולם אדם שבטוח שכבר פתחו לו – אין זה השער לה'! שכן על האדם לכסוף ולהשתוקק כל ימיו עוד ועוד!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^י עיי' ליקוטי הלכות ברכות הודאה ה' אות ח', הל' שבועות ב' אות כ', ובאריכות בהל' שילוח הקן ד' מאות ט' והלאה, וז"לשם: ... ועל בן בנודאי אין להעריך ולהדמות שאר בני ישראל אף על פי שכלם קדושים, כנגד רגלי משה ואהרן, ואפלו גדולי ישראל האמתיים אין להם להשוות עצמן למשה ואהרן שזכו למה שזכו, וקרה פנים בזה ואמר, כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'.

^י עיי' ליקוטי מוהר"ן תו' ס"ג... כי אם יחשב וידמה גדעתו שגבר נתקרב להשם יתברך, ויודע בידעות השם יתברך, זה סימן שאינו יודע כלום... ועיי' בליקוטי הלכות הל' שילוח הקן הלכה ה' באריכות.

^י עיי' נועם אלימלך בליקוטי שושנה, ד"ה פתחו לי שערי צדק.

כיצד יכולים להיות רחוקים כל כך מהרבי!?

זהו סיפור התקרבותו של רבי יודל מדאשוב לרבי! אחרי שהרבי פתח בפניו את ה'שער', הוא הבין שעדיין לא הגיע לכולם – הוא הרגיש 'מה' כפשוטו!

הרי בטרם התקרבותו לרבי, כיהן רבי יודל כאדמו"ר. בין תלמידיו נמנו גם רבי שמואל אייזיק ורבי בער מטשעהרין, היו לו תלמידים צדיקים! רבי יודל כיהן כאדמו"ר בעיירה דאשוב ואף היו לו שם תלמידים.

אחרי שרבי יודל ראה שינוי לטובה אצל תלמידו רבי בער; הוא ראה בו שינוי לטובה, הוא הכיר בפניו כי יש לו יראת השם יותר מבעבר; רבי יודל ראה איזושהי התחדשות של יראת שמים! רבי יודל כל כך נתעורר מכך – זהו צדיק אמיתי – כל כך התעורר, שגמר בלבו להשליך את האדמו"רות אחרי גוו ולנסוע לרבי!!

המרחק בין שני העיירות 'דאשוב' ו'מדוודיבקה' הינו מרחק עצום! מה עוד שבימים ההם נערכה הנסיעה ב'עגלה'; הנסיעה למדוודיבקה אורכת זמן רב מאד; מדוודיבקה רחוקה עוד יותר מהעיר אומן; נו, אדם כל כך קדוש!...

נו, בבואו לרבי הוא כבר ראה באיזה רבי מדובר; רבי יודל נשאר לשהות במחיצתו של הרבי במשך 'ששה שבועות' רצופים; בתחילת התקרבותו שהה רבי יודל אצל הרבי במשך ששה שבועות רצופים כשמדי יום הוא נכנס לרבי לדבר עמו; מה שייך אצל כזה יהודי?! הוא הרי מחפש משהו! הוא רוצה משהו!

בתום ששת השבועות נענה רבי יודל בתמיהה: "זוי קען מען זיין אזוי ווייט פון א רבי?!" – כיצד יכולים להיות רחוקים כל כך מהרבי! ומשכך, עזב רבי יודל את העיר דאשוב, ועבר לגור במדוודיבקה, הוא התגורר יחד עם הרבי באותה עיירה!!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹⁰ ע"י כל זה בכוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות י"ט – כ"ב.

¹¹ ע"י חיי מוהר"ן אות רצ"א, ואות תר"י"א.

נו, כך נראית התקרבות לצדיק!

זהו הסיפור 'מרב ובן יחיד'. הבן יחיד למד והתפלל, אך לא הרגיש טעם בעבודתו! הוא לא הרגיש טעם! אנחנו כל כך רחוקים מזה, אנחנו כלל לא מבינים מהו הלשון: "ולא היה מרגיש טעם בלימודו ובתפילתו".

ממש כפי שדוד המלך אומר בתהילים: "כמו חלב ודשן תשבע נפשי, ושפתי רננות יהלל פי", כמו מאכל עסיסי המשביע את נפשי – כך 'שפתי רננות יהלל פי'! כשאני עוסק בתורה ותפילה ושפתי הם 'שפתי רננות' – תחינתי אליך שאזכה להרגיש בהם טעם ערב, כמו במאכל ערב ומתוק!

נו, הרי אין לדבר שיעור, שכן זוהי כל עבודת השם של הצדיקים – לזכות להרגיש יותר ויותר חיות!

וכפי שרבי שמואל אייזיק נענה פעם ואמר: "אילו אומר היום 'שמע ישראל' כפי שאמרתי אתמול, אין לי טעם לחיות עוד!" זוהי כל חיותם של הצדיקים.

בתורה 'זאת העורבים' אומר הרבי: "ממאריכי ימים שבדור, כשאין בהם שלמות". מאחר והרבי מכנה אותם 'זקני הדור', הרי שמדובר בצדיקים. ומה הפירוש "כשאין בהם שלמות"? ש"אין מוסיפין אור קדושה ודעת בכל יום ויום – מזה יונק מצח הנחש, חכמת הטבע הנ"ל".

וכי לשונו של הרבי "וצריך האדם, כל מה שמזקין, כל מה שנתווסף ובא לו יום מימי חיו, להוסיף בכל יום ויום שבא אחר כך תוספות אור קדשה ודעת"

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹ ספר סיפורי מעשיות, מעשה ח'.

² ע"י שיח שרפי קודש ח"ג אות קע"ג.

³ ליקוטי מוהר"ן תו' ד' תניינא אות ח'.

היא מליצה בעלמא!? אדם שהזקין ביום ולא הוסיף בו 'קדושה ודעת' – מכנהו הרבי: "זקני הדור כשאיין בהם שלימות!".

הרבי אף מוסיף ואומר: "ודע, שזה המצח הנחש – יניקתו מזקני הדור!" זהו דבר נורא! נו, הצדיקים אכן משתוקקים ומתיגעים להוסיף קדושה ודעת בכל יום ויום.

כשרבי יודל התקרב לרבי הוא הרגיש ש'זהו הצדיק שיוכל להעלותו בכל פעם יותר ויותר'; כל זמן שרבי פנחס מקוריץ היה בין החיים – דאג רבי פנחס להעלותו מעלה מעלה. אולם כשרבי פנחס נסתלק, נהיה רבי יודל בעצמו 'רבי'. אולם אחרי שהתקרב לרבי – האיר הרבי את עיניו, הוא הרגיש ממש 'מה?', מה יש לך? מה?!

מה כבר הרגשת?! עדיין אתה לא אוהו בכלום!

רבי לייב טרסטיניצ'ער

חמיו של רבי יודל – 'רבי לייב טרסטיניצ'ער', היה יהודי מרומם ונעלה ביותר! (ה' נחמן בורשטיין: הוא חי בזמן הבעל שם טוב?) כן כן!

ראיתי פעם מכתב ששלח הבעל שם טוב לרבי לייב. היה זה בעת שהשלטונות גזרו גזירה על היהודים, גזירה נוראה, אשר בה רצו לבטל תורה מישראל. נענה אז הבעל שם טוב הקדוש ואמר: "שאינו יכול לבטל את הגזירה לבדו, אלא הוא מוכרח לצרף עמו את רבי לייב טרסטיניצ'ער!", הוא מוכרח לצרפו אליו, וביחד יוכלו לפעול לביטול הגזירה!

רבי לייב היה אדם מרומם ונשגב, קדושתו הייתה גדולה עד מאד, הוא היה 'קדוש'; בענייני קדושה היה רבי לייב גדול מאד – געוואלדיג גרויס געווען!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

² ע"י שיח שרפי קודש ח"ג אות תרי"ט, וקונטרס 'טעם זקנים' כ"ב – הילולת רביז"ל תשכ"ט.

רבי לייב היה עני מרוד, ובכל פעם שהזדמנה לפניו נסיעה מחוץ לביתו, היה נושא עמו כרית מהבית; לגודל קדושתו לא רצה רבי לייב לישון על כרית של אדם אחר! רבי לייב היה עני מרוד, והכרית שברשותו הייתה קרועה ומחוררת, והנוצות שבה התעופפו לכל עבר... עני מרוד.

מפעם לפעם נהג רבי לייב לערוך ביקור אצל רבי ברוך'ל. באחת השנים בערב חג הסוכות בא רבי לייב לביתו של רבי ברוך'ל ונכנס ישירות לסוכתו. בסוכתו של רבי ברוך'ל היה 'נוי סוכה' ייחודי ומרהיב ביופיו! הנוי סוכה היה מיוחד במינו! רבי לייב נכנס ישירות לסוכה כשכרית הנוצות בידיו, וכשרק נכנס התמלאה הסוכה בנוצות... בראותו זאת חשב השמש בלבו: "הרי ברגע שרבי ברוך'ל יראה את הנוצות הוא יעניש את רבי לייב".

רבי ברוך'ל נכנס לסוכה ושאל בתמיה: "וכי זה 'נוי סוכה'?! סוכה מלאה בנוצות שעפות לכל עבר?! נענה רבי לייב ואמר: "אכן זהו הנוי סוכה!", נוי סוכה, נוי סוכה!... רבי ברוך'ל הביז מיד באלו 'נוצות' מדובר... נוצות כאלו הם אכן 'נוי סוכה'!...

נו, רואים הרי, אחד שחתן אצל כזה מין צדיק, אז הוא עצמו גם כן אדם קדוש, שכן עיניו רואות קדושה מהי, הוא רואה משהו!

בליקוטי מוהר"ן תורה צ"ו – 'זומם רשע לצדיק', אומר הרבי: "דע כי יש קבלה בירי"א. כותב על כך הרב מטשעהרין בספרו 'פרפראות לחכמה': "דבר זה הודיע לו הצדיק הקדוש וכו' כמוהר"ר ליב ז"ל מטראסטענעץ אחר פטירתו. סיפור זה התרחש לאחר שכבר נפטר, שכן רבי לייב נפטר הרבה לפני הרבי.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

כא ו"ל שם: דע, כי יש קבלה בירי, כי פשיט מחלקת על איזה צדיק, נופל מחשבה זרה מעין אותה מחלקת לצדיק אחר, ומחמת שרועה להעלותה, אף על פי שאינו מעלה אותה, משבר בכת הרצון כל פעלי המחלקת.

כב ספר פרפראות לחכמה, ביאור על ליקוטי מוהר"ן, מהרב מטשעהרין זצ"ל.

כך גם דברי הרבי בליקוטי מוהר"ן תורה רי"ח: "וכן ארע בזמננו בסמוך" – הכוונה לרבי לייב! הרבי לא הכיר את רבי לייב בחיים חיותו, אלא שלאחר הסתלקותו התגלה רבי לייב אל הרבי, ובאותה עת אמר לו: "דע כי יש קבלה בידי", ואף ביקש מהרבי שיקרב את בניו אליו!

בספרו 'כוכבי אור' כותב רבי אברהם בן רבי נחמן בזה הלשון: "וכן הוה" – לרבי לייב היו מספר בנים וכולם אכן התקרבו לרבי.

ה'פרפראות לחכמה' מצטט זאת: "בעת שבא אל רבינו ז"ל לבקש ממנו שיקרב את בניו וכו', ויש בזה ספור נפלא.

אני שמעתי זאת מ'משה יוסף' ששמע זאת מרבי אברהם בן רבי נחמן. (השואל: מי היה 'משה יוסף'?) משה יוסף היה התנו של נחום שוסטר, ובהיותו אברך צעיר התגרש מאשתו.

סיפר לי משה יוסף, שהוא בעצמו שמע מרבי אברהם בן רבי נחמן; רבי אברהם בן רבי נחמן אמר, שבשעה שרבי לייב בא לרבי הוא אמר לו בזה הלשון: "רבי נחום מטשרנוביל לקח עמו את ה'קרן', ואת ה'פירות' השאיר אחריו בעולם הזה – לכן יש לבניו 'גדולה!' אולם אני לקחתי עמי הכל! לא הנחתי כלום בעולם הזה – בקשתי שתקרבו את בני אליכם!".

הם נהיו 'אדמורי"ם'; בניו של רבי נחום נהיו אדמורי"ם: "ואני לקחתי עמי הכל, ולבני לא תהיה גדולה כלשהי, אשר על כן בקשתי שתקרבו את בני אליכם!", וכן הוה, בניו של רבי לייב התקרבו לרבי.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^כ ליקוטי מוהר"ן תו' רי"ח: ...ומנה הנה הסתלקות צדיק גדול מאד שפתאם רצה לנסע לארץ ישראל, והוא הנה בעצמו יודע מנה שהיה צריך להסתיר את עצמו, ונסע על המדינה והנה פרסום גדול, ונסתלק באותו הדרך, וכן ארע בזמננו בסמוך ה", מש"כ "וכן אירע בזמננו בסמוך", הכוונה לרבי לייב זצ"ל.

^כ כוכבי אור – אנשי מוהר"ן אות כ"ג.

^כ עיי' שיח שרפי קודש ח"ד אות תקע"ה.

ברוך השם איננו זקוקים לראיות בדבר גדולתו של הרבי, יש לנו ברוך השם די והותר, הרבי כשלעצמו הוא הכל! אלא שמהסיפורים הללו אנו למדים, שגדולתו של הרבי היא כל כך גדולה, וכפי שהרבי בעצמו ענה ואמר: "אני יכול להראות וכו'".

עליונים נדמה להם למטה

בתורה ז' אומר הרבי – היום חל הילולת משה רבינו ע"ה – יש לדברים שייכות עם דברי הגמרא^כ, הגמרא אומרת: "קברו של משה – עליונים נדמה להם למטה, ותחתונים לנדמה להם למעלה", אלו שלמטה, נדמה להם שקברו למעלה, ואלו שלמעלה, נדמה להם שקברו למטה.

בתורה ז' – 'כי מרחמם ינהגם'^כ, מפרש הרבי את דברי הגמרא: 'עליונים' אלו הצדיקים – מראה להם הצדיק שהם 'למטה'. ו'לתחתונים' פשוטי העם – מראה הצדיק שהם 'למעלה'!

ומדוע דווקא 'קברו של משה' הוא זה שמראה זאת? ללמדנו, שלקבר יש את אותו הכח! כשם שבחיינו יכול הצדיק להראות לכל אחד כפי עניינו – כך גם לאחר הסתלקותו מראה 'קברו' לכל אחד כפי עניינו, קברו של משה מראה את אותם דברים!

הערות ומראי מקומות

^כ עי' חיי מוהר"ן אות מ"ו: ענה ואמר וכו', אני יכול להראות ללמדן הגדול שבגדולים שעדין אינו יכול ללמד כלל ואינו יודע כלל, וכן להפך אני יכול להראות להקטנים שקרובים להשם ותפוך ולהתורה וכו'. ונקנש משיחה זו לתוך שיחה הנ"ל (עי' ליקוטי מוהר"ן תו' ס"ח תניינא), ונגלה כל הענין הנאמר שם מענין בן ותלמיד, מה שדרי מעלה שואלים ביקא איה מקום כבודו, ולהפך דרי מטה אומרים מלא כל הארץ כבודו, ענין שם וקבן היטב.

^כ מס' סוטה דף י"ד ע"א.

^כ ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ז', בסופו ד"ה וזה בחינת קבורת משה.

אלו שנמצאים למעלה – מראה להם שהם ממש למטה! ומדוע נוהג הדבר כן?
משום שזו הדרך היחידה לקרבם. 'עליונים' – להם צריך להראות שהם למטה, ובוזה
מקרבם הצדיק!

מאיך גיסא, התחתונים – להם צריך להראות שהם למעלה, ובוזה מקרבם
הצדיק!

הצדיק מוליך כל אחד בדרך כזו אשר על ידה יוכל לקרבו, שכן אדם שידמה
בנפשו שהוא כבר למעלה – יחדל מלעלות ולהתקדם!

מהי כוונת הרבי בתורה 'קרא את יהושע' דבריו על הפסוק: "אם אסק שמים
שם אתה?" 'אם אסק שמים' – אתה חושב שאתה כבר בשמים? לא ולא! 'שם אתה'
– הקדוש ברוך הוא נמצא 'שם', הרחק ממך! רויץ אחריו, עדיין אתה רחוק מאד!

וכן להפך, "ואציעה שאול" – אתה נמצא בשאול תחתיות? "הנדך" – הקדוש ברוך
הוא אתך, עמך, ואצלך! הקדוש ברוך הוא חפץ בך, הוא רוצה אותך!

הצדיק מראה לכל אחד לפי עניינו, ובאופן שהאדם רק יתקרב מזה ולא להפך
חלילה!

יש לפעמים שהצדיק נוהג באופן כזה; אכן על בתו של הרבי 'שרה'קע' מסופר,
שהיא קיבלה פעם מכתב מהרבי. היא התגוררה בקירמנטשוק, והרבי שלח לה
מכתב על ידי שליח. היא פתחה את המכתב וקראה אותו; במכתב שיבחה הרבי

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

כ" ע"י ליקוטי מוהר"ן תו' ו' אות ז'.

ל' ע"י בלקוטי מוהר"ן תניינא תו' ו' ובתו' ס"ח, וז"ל: "... כי צריך לתראות למי שהוא למטה קאד בדיןא
התחתונה לגמרי, שעדין הוא סמוך לה' ממש, בבניבול, ולעוררו ולגלות לו: ה' עמך, ואל תירא ואל תפחד
ואל תסת, כי הוא יתברך עמך ואצלך וקרוב לך ממש, כי "מלא כל הארץ כבודו".

עד מאד: "דו ביסט א הדס אין א מדבר, קיינער איז אויף דיר קיין מבין נישט" –
הנך כהדס במדבר, אין אחד ש'מבין' בך!

שרה'קע קראה את המכתב ודמעות זלגו מעיניה. שאל אותה השליח: מדוע את
בוכה? הרי אביך כל כך משבח אותך?! ענתה שרה'קע ואמרה: "אם אבי כל כך
משבח אותי, יודעת אני באיזו ירידה אני נמצאת, שכן זוהי דרכו של אבי, זה
שנמצא במצב ירידה – אותו מגביה ומרומם!".

היא לא רצתה להטעות עצמה: "אם אבי כל כך מרומם אותי, יודעת אני שאני
בעת במצב ירידה, וזו הסיבה שהוא מרומם אותי, זוהי דרכו של אבי!".

(ר' משה: מדוע התגוררה שרה'קע בקרימנטשוק? היא הרי הייתה כלתו של רבי לייב מדוברוונא?! – רבי לייב התגורר
בקרימנטשוק?) וודאי וודאי! אכן מוצאו מדוברוונא, אולם מקום מגוריו היה
בקרימנטשוק. (ר' משה: 'נהר הדניפר' עובר סמוך לקרימנטשוק?) כן.

(ר' נחמן: כמדומני שהרבי לא כל כך רצה את השידוך הזה?) הרבי 'לגמרי' לא רצה את השידוך!:

אלא שדרכו של הרבי הייתה תמיד; אמנם הרבי אמר 'נצחתי ואנצח', אולם
דיבור זה נסוב על עניינים גבוהים ונשגבים – בשאר עניינים הייתה דרכו של הרבי
שלא להתעקש על שום דבר!

הרבי התגורר במדוודיבקה, ורבי לייב (מדוברוונא) שלח שליח אל הרבי לאמר:
"רצוני להשתדך עם רום מעלתו!". במשך השנים השתדך רבי לייב עם גדולי
הצדיקים, הוא היה עשיר גדול, והעניק למחותניו סכומי עתק, וכך שידך את ילדיו
עם גדולי הצדיקים. רבי לייב רצה להשתדך גם עם הרבי ושלח שליח לרבי לאמר:
"רצוני להשתדך עם רום מעלתו", אך הרבי מיאן להשתדך עמו!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

לא עיי כל זה בחיי מוהר"ן אות תקפ"א – תקפ"ב.

לב עיי שיש"ק ח"ב אות קכ"ג.

(השואל: מהי עיר מוצאו של רבי לייב?) דוברוונא! ברוסיה ישנה עיירה הנקראת 'דוברוונא', עיירה זו נמצאת עמוק בתוך רוסיה, ברוסיה הלבנה – 'בלארוס', סמוך ל'מינסק', באזור ההוא.

היו מאנשי שלומינו שהתגוררו בדוברוונא. (אחד הנוכחים: מוצאו של 'הרב בעל התניא' היה בדוברוונא) לא, מוצאו של הרב בעל התניא היה ב'לויבאוויטש', לויבאוויטש גם היא נמצאת באזור ההוא, ברוסיה הלבנה. (ר' נחמן: יש גם עיר 'רוונא') ישנה עיירה 'רוונא' בפולין, ועיירה 'רוונא' באוקראינה, סמוך לבאברניץ. רבי ישראל כהן נטמן ברוונא. זו עיירה סמוכה לבאברניץ.

בדרך שאדם רוצה לילך...

אף בימינו נוהג הדבר כן. כשהקדוש ברוך עוזר לאדם, והוא זוכה לילך בדרכיו של הרבי, ולקיים את עצותיו, לקיים את האזהרותיו של הרבי, אזי מנהיגו הרבי בדרך זו – ברחמנות. הרבי מכניס לו למוחו ידיעה זו: שעדיין הוא מאד רחוק מהשם יתברך, חסר לו הרבה, הוא עדיין לא אוהו בכלום!

ומאידך גיסא, אחד שרחוק מהרבי, אחד שאינו חפץ באמת להתקרב לרבי, אזי הרבי מראה לו: "אתה רוצה לילך בדרך זו? הנה לך! 'אתה כבר!...' אתה כבר!...' וזהו! הצדיק נוהג בדרך בה נוהג הקדוש ברוך הוא – "בדרך שאדם רוצה לילך מולכין אותו!".

הערות ומראי מקומות

ל" ע"י ליקוטי הלכות ה' יין נסך ד' אות י"ז: "... וְגַם בְּעֵינֵי עֲבֹדַת ה' עֲצֻמוּ וְשֶׁבִעֵינֵי זֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי בְּדֶרֶךְ שְׂאֵדָם רֹצֵחַ לִילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, וְאִם יִתְנַבֵּר שִׁיחֵיָה לֹא רְצוֹנֹת וְכַסּוּפֵינִי חֲזָקִים יוֹמֵר לֵה' יִתְבָּרֵךְ, יוֹלִיכוּ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ טוֹב וְקָדוֹשׁ בְּיוֹמֵר... עַל כֵּן בְּאִמַּת צְרִיכִין לִצְעֵק וְלִזְעַק הַרְבֵּה לֵה' יִתְבָּרֵךְ, שִׁיזְלִיכְהוּ בְּדֶרֶךְ הַיֶּשֶׁר וְהָאִמַּת תְּמִיד, אוֹלֵי אוֹלֵי יִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב לֵה' יִתְבָּרֵךְ כְּרָאוּי.

וע"י גם ה'ל' תענית ד' אות ח': כ"י זה כָּלֵל, שְׂבִדְרָךְ שְׂאֵדָם רֹצֵחַ לִילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, וְכִמוּ שֶׁשׂוֹאֲלִים אֵת הַצְּדִיק, כֵּן הוּא מְשִׁיב, וּמִזֶּה בָּאִים כָּל הָעֲצוֹת הַמְּקַלְקְלוֹת שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁמֵּאֵת ה' הֵם, אוֹ שֶׁהַצְּדִיק יַעֲזֵר לוֹ כֵּךְ, וּבְאִמַּת הַכֹּל מִמֶּנּוּ בְּעֲצֻמוֹ, כִּמוּ שֶׁכְּתוּב, אֲנִלֵּת אֲדָם תִּסְלַף בְּרַבּוֹ וְכוּ', עַל כֵּן מִי שֶׁרֹצֵחַ לְחוּם עַל עֲצֻמוֹ בְּאִמַּת, צְרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵאֵד בְּתַחֲנוּגִים רַבִּים אֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאֵת הַצְּדִיקִי אִמַּת, שִׁישִׁימוּ לָבֶס הַיֹּטֵב עַל מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמוֹ, בְּאִפֵּן שִׁיִּתְּנוּ לוֹ עֲזָה אִמְתִּית וְנִצְחִית, שִׁיִּצְלִיחַ עַל יְדֵה לְנִצְחַת בְּאִמַּת.

בפולין היו חסידים שנסעו לאומן, לרבי, ונסעו חזרה לפולין. אחד מהם חזר לפולין ונהיה שם 'אדמו"ר! הוא נהיה 'אדמו"ר!!!...

מה קרה?! הוא ראה שבליקוטי מוהר"ן ובליקוטי הלכות יש דברים טובים, וגם ידע לדרוש בציבור ולומר תורות יפים בשבת, אז הוא חזר לפולין ונהיה 'אדמו"ר!!!

"בדרך שאדם רוצה לילך מולכין אותו!" אדם שהתקרבותו לצדיק היא עם 'אמת', עם 'ביטול', הוא מתכוון באמת – מוליכו הקב"ה בדרך זו, שהתקרבותו לצדיק תהיה באמת עם 'אמת'! אדם כזה באמת נהנה, הוא זוכה להתקרבות אמיתית לצדיק!

היו לנו כאלו אנשים שממש... אני נזכר בתואר פניהם של זקני החסידים – פניהם היו מאירות! יהודים מבוגרים – כאלו פנים מאירות היו להם!... התקרבותם לרבי הייתה התקרבות תמימה! רק בדרך תמימות. העבודות שלהם נעשו ללא שום הרגשת יישות. והם אכן זכו שעל פניהם יאיר אור הצדיק! פניהם באמת האירו, על פניהם שרתה 'שמחה'!

זכאה מאן דעייל ונפיק

כשבאים לדבר מענין 'חברים', מוטלת עלינו חובה לדבר ולספר מה'אמת' שנמועה בעניינו של הרבי, שלא נטעה עצמנו, שכן צריך בזה בקיאות עצומה! מחד

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

יד עיי' ליקוטי מוהר"ן תו' ע"ב תניינא בסופו: ...וּכְלַל הַיּוֹצֵא מִכָּל הַנְּל, שְׁמִי שָׂבָא אֲצֵל צַדִּיק אֲמַתִּי וְשׁוֹמֵעַ מִפִּי תוֹרָה, רְאוּי שְׁמִשְׁדָּךְ עָלָיו בּוֹשֵׁה וְשִׁפְלוֹת גְּדוֹל מְאֹד; וְזֶה סִמְן שֶׁהִיא אֲצֵל צַדִּיק אֲמַתִּי וְכוּ, אֲבָל אִין אָנוּ יוֹדְעִים כָּלֵל מַחוּ שִׁפְלוֹת אֲמַתִּי, כִּי בְּנֵדָאֵי אִין זֶה תְּכַלִּית שִׁיחִיהָ שֶׁפֶל וְנִבְנָה וְעָצֵל, שְׁקוֹרִין רַעֲמָנִל (וּבְלַעֲזִי: שְׁלִים־מוֹלְנִיק) וְכוּ, עַל־כֵּן צְרִיכִין רַק לְבַקֵּשׁ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁיַעֲזֹר לְזִכּוֹת לַעֲנִיּוֹת וְשִׁפְלוֹת אֲמַתִּי, שְׁהוּא עֵקֶר הַחַיִּים וְעֵקֶר הַתַּעֲנוּג שֶׁל עוֹלָם הֵבֵא כַּנ"ל.

ועיי' גם חיי מוהר"ן אות תקל"ה: אָמַר עַל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, שֶׁקָּשָׁה לָהֶם שְׁרִימוּ אֶת עַצְמָן לְהִנְהִיג בְּרַבְנּוֹת וְהַתְנַשְּׂאוֹת, מִחֲמַת שֶׁהַכִּנְסָתִי בָּהֶם אֲמַת הַרְבֵּה יוֹתֵר מְדִי.

גיסא, צריך האדם לעשות כל שביכולתו. ומאידיך גיסא, עליו לדעת שעדיין הוא רחוק מאד! וכן עליו לדעת שהוא צריך לחזק עצמו, שלא יפול בדעתו!

צריך לזה בקיאות, ממש בקיאות נפלאה! אכן בתורה 'קרא את יהושע' מדבר הרבי על 'בקיאות', 'בקי!' צריך שתהיה להיות לנו בקיאות נפלאה ב'שני מהלכים' אלו: פעם אומרים לנו 'כך', ופעם אומרים לנו 'כך'!

כשמעיינים בתורה ו' בליקוטי מוהר"ן, יכול להראות כאילו מדובר בשני סוגי אנשים: 'דרי מעלה', ו'דרי מטה'. אולם האמת היא, שאפילו באדם אחד – פעמים הוא 'דרי מעלה', ופעמים הוא 'דרי מטה'!

ב'מעשה המרכבה' כתוב: "והחיות רצוא ושוב", מילים אלו נאמרו הרי במעשה המרכבה הקדושה. החיות רצים – ולגודל הפחד חוזרים לאחור. הם רצים שוב – ושוב חוזרים לאחור, "כמראה הבזק".

כשמעיינים בתורה זו, יכול להראות כאילו מדובר בשני אנשים שונים, אולם האמת היא, שמצבים אלו יכולים להתרחש באדם אחד! באותו יום יכול להיות שהאדם יהיה פעם כך ופעם כך!

'בכל עת ובכל שעה' צריך האדם ליישב דעתו לפני השם יתברך! מחד גיסא, צריך כל אדם לפעול לעמול ולעשות כל שביכולתו, אסור לשבת בחוסר מעש, צריך לעסוק בתורה ותפילה. כל יהודי מחויב הרי לשמור על קדושת מוחו ולעסוק בעבודת השם, אלא שאז באים לו מחשבות של גאות גדלות, שהוא כבר... אזי עליו להשתמש בבקיאות השנייה! האדם צריך לקפץ ולדלג ברצוא ושוב!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

"זכאה" – זהו לשון הזהר הקדושי – "מאן דעייל ונפיק!" זהו לשון הזהר הקדוש:
 "זכאה מאן דעייל ונפיק!", אשרי מי שמצליח להיכנס – ולצאת!

זה ה'עייל ונפיק' עליו מדבר הרבי בתורה ו'. ברגע שהאדם נופל ברוחו – עליו להשתמש בבקיאותו ולומר בלבנו: "תחזיק עצמך! אל תפול בעיני רוחך! הקדוש ברוך הוא עדיין אתך וחפץ בך!"

האדם יכול לפול לכזו נפילה... לחשוב שהוא כבר אבוד לגמרי: "זהו זה, אני כבר מיזאש לגמרי; אם יכולים לעבור עלי כאלו מצבים – אני אבוד לגמרי, אני מונח הרי בשאול תחתיות ומתחתיו!"

אך לא חולפת שעה ושוב עליו להיות 'בקי בעייל' – ושוב 'בקי בנפיק'!

כל אחד שעוסק בעבודת השם – עוברים עליו מעברים אלו! עד שהאדם נהיה 'קבוע' בעבודת השם – עוברים עליו ירידות נוראות!

אם היצר עדיין מצליח להעלותו ברגע אחד ל'עליה' – עדיין זה 'שלא כסדר'. וכן להיפך, אם ברגע אחד היצר זורק אותו ל'ירידה' – גם זה 'שלא כסדר', שכן כל כוונת היצר ב'עליה שלא כסדר' היא אחת: להרחיק את האדם מהשם יתברך! תחילה הוא מעלה למעלה ממדרגתו, כשכל כוונתו היא – להשליכו בחזרה לירידה גדולה!

נו, ה'התקרבות' – ההתקרבות היא זו שנוסכת באדם כוחות שיוכל להחזיק מעמד!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

לו זהר פרשת ויקהל דף רי"ג ע"ב.

לו עי' ליקוטי הלכות הל' שבת ז' אות ע"ד... וְכַל אִדָּם שֶׁבְּעוֹלָם מְגֻדֵל וְעַד קָטָן, בְּהִכָּרְתוֹ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו כְּמָה וְכְמָה הִרְפָּתְקָאוֹת וְכוּ', שֶׁכֵּלֶם הֵם בְּחִינַת נְסִיוֹנוֹת וְצָרוּפִים וְעֲלִיּוֹת וְיִרְדוֹת בְּלִי שְׁעוֹר, וְכַל פְּנֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְטוֹבָה וְכוּ', וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּקִי בְּהַלְבָּה זֹאת הַיָּסוּב, בְּחִינַת בְּקִי בְּעֵל בְּקִי בְּנִפְיָק, בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַגֵּךְ.

לו עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' פ"ב.

עוד בטרם התקרב לרבי, היה רבי נתן איש צדיק וגאון ומוכתר בכל מידה נכונה! אלא שרבי נתן הרגיש שהדבר שחסר לו – הדבר שהיה חסר לו בטרם התקרב לרבי; הוא הרגיש שעל אף הסתופפותו בצילם של גדולי הצדיקים; הוא חסר בצלו של הרב הקדוש מברדיטשוב; הוא הסתובב אצל צדיקים רבים, אולם אף אחד מהם לא הרווה את צמאונו כראוי.

אולם כשהתקרב לרבי; אמנם הצדיק לא רשאי לגלות הכל ברנע הראשון, אולם רבי נתן הרגיש תכף בלבנו: "כאן אזכה להרוות את צמאוני ולמלאות את חסרוני!!!".

מהאמת לא אסוג לעולם!

כך היה גם עם שאר כל הצדיקים. 'המגיד מטירהאויצע', יהודי שהיה אז קרוב לגיל שבעים, מזקני הדור; הוא התקרב לרבי עוד בטרם נסע הרבי לארץ ישראל, כמו רבי יודל. כשהתקרב לרבי היה הרבי אברך בשנות העשרים לחייו!

צדיק זקן בן שבעים שנה, צדיק כזה שעוד זכה להתחבר עם תלמידי הבעל שם טוב, ולא מופרך שאף זכה להיות אצל הבעל שם טוב הק'. המגיד מטירהאויצע נולד בשנות הת"פ, והתקרב לרבי בשנות התק"ג, נמצא איפה שהוא היה בשנות ארבעים לחייו כשהבעל שם טוב נסתלק – בשנות התק"ד. אתה מביין?! ודאי שהוא חי בזמן הבעל שם טוב, רק שלא יודעים 'מי' ו'מה', לא ידוע בברור למי היה מקורב.

הערות ומראי מקומות

לפ ע"י כוכבי אור – אנשי מוהר"ן אות ג'... ומגיד בכניסתם לאדמו"ר ז"ל דבר עמם הרבה... ומוהר"ן ז"ל הבין מגד שגודאי ונהיה לו תועלת מאתו בעבודת השם ותפורה פרצונו הטוב.

וע"י כע"ז בליקוטי הלכות הל' ברכת הריח ד' אות י"ט: ב'שקאדם מתחיל להשתוקק להתקרב להצדיק אמת, אזי הבא לשהר מסיעין לו, הינו שגמ'שך עליו ההארה משרש קדשת הצדיק בעצמו וכו', ומסיעו ביותר לשבר המניעות עד שזכה לבוא להתקרב אליו, ואזי זכה על ידי הצדיק לאמונה וכל טוב.

פ ע"י כוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות כ"ד, וז"ל שם: הרב הצדיק רבי יקותיאל המגיד מטירהאויצע זצוק"ל, הוא אשר זכה ביותר מקל המפרסמים שברורו להכניע את עצמו תחת אדמו"ר ז"ל, ולעמד לפני הדרת קדשותו באימה ופחד, וגם הרבה מאנשי מקרביו ויוצאי חלציו נתקברו על ידו לאדמו"ר ז"ל.

לא ידוע בבירור אם הוא אצל הבעל שם טוב או לא, אלא שלפי החשבון הוא וודאי יכול היה להיות אצל הבעל שם טוב!

(השואל: המגיד מטירה אוויעע היה חסיד עוד בטרם התקרב לרבי?) כן כן! הרי 'הרב בעל התניא' לקח ממנו הסכמה לסידורו! המגיד היה ידידו של רבי נחום ממישרנוביל, רבי נחום היה תלמידו של הבעל שם טוב הקדוש!

שמו של המגיד הוא: "רבי יקותיאל בן רבי אברהם", כן!

חסידי ליובאוויטש מפריכים את העובדה כשמענתם בפייהם: "וכי יכול להיות שתלמיד של רבכם ייתן הסכמה על סידורו של הרב?"! אולם זוהי האמת!

הרי זה פלא עצום! המגיד מטירה אוויעע היה 'איש מופת' מופלא ביותר, ואיש מרומם ונעלה עד מאד, 'איש אלוקים' ממש. מה גרם לצדיק כמוהו להתקרב לרבי?! התשובה היא: כפי שדיברנו מקודם, שהצדיק מראה לדרי מעלה שעדיין הם רחוקים מאד – זה הדבר שגרם למגיד להתקרב לרבי!

כזה מין צדיק, צדיק בן שבעים שנה, כזה מין קדוש – הוא חפץ הרי שיראו לו שעדיין אינו יודע כלום! הוא חפץ שיראו לו זאת! נו, מיהו זה ואיזה הוא שיוכל להראות לו זאת?! הרי רק מי שגדול ממנו במעלה יוכל להראות לו זאת! ואכן, כשהתקרב לרבי – הוא ראה! הרבי הראה לו שעדיין הוא לא יודע כלום!

זה מה שהביא להתקרבותו של המגיד לרבי! בתחילת התקרבותו היה פעם שהודעק ואמר לרבי בהתלהבות: "איר בהאלט זיך פאר אלע און פון מיר אודאי איר וועט זיך פאר מיר נישט באהאלטן, מען שיסט מיר און מען ראניט מיר, צו שאסן זאל איך ווערן, פון דעם אמת וועל איך נישט אראפ" – "אתם מסתירים

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^א מהדפ"ר של סידור זה לא נמצא בימינו שום עותק.

^ב כך התבטא פעם לפני רביז"ל בעת התקרבותו אליו, ע"י שיח שרפי קודש ח"ו אות נ"ד.

עצמכם מכל העולם וממני בודאי, יורים בי ופוצעים אותי, אבל שינקב כל גופי ביריות, מהאמת לא אסוג". וכך התקרב לרבי!

הוא התקרב לרבי – זהו דבר נפלא! וכי יש מקום נוסף בעולם ששומעים סיפורים כאלו?! צדיק בן שבעים שנה שיתקרב לאברך צעיר בן עשרים וכמה שנים?! אפילו אצל הבעל שם טוב הקדוש לא ראו זאת! אמנם ה'תולדות' היה מבוגר מהבעל שם טוב, אך לא בכל כך הרבה שנים! הפרש של כל כך הרבה שנים?! זהו כבר ענין אחר לגמרי!

בימים בהם החלה דרכו של הבעל שם טוב להתפשט בעולם – הבעל שם טוב הוא הרי המקור ל'דרך החסידות'. לפניו היו רק הגאונים, גאוני עולם. המגיד מטירהאוויעה היה צדיק שחי באותם שנים, ואולי אף בטרם התפשטה דרך החסידות – ודווקא הוא זה שבוחר להכניע עצמו לפני אברך צעיר?! לאברך שצעיר ממנו בהרבה?!

אלא מה? האמת! המגיד היה איש אמת, הוא חיפש אמת!

וכלשון המשנה: "איזהו חכם? הלומד מכל אדם! שנאמר: "מכל מלמדי השכלתי", לא משנה לי מי זה! ובכך התקיים בו המשך הפסוק: "כי עדותיך שיחה לי" – התורה מדברת ממש אליי! כשאני רואה שלשני יש מעלה שלי אין – עליי ללמוד ממנו!

זה מה שגרם לו להתקרב לרבי. הוא ראה אצל הרבי כאלו דברים שלא היו לו! איני יהודי זקן – אבל עדיין אין לי מעלות אלו! לצדיק הזה יש הרי את המעלות הללו – אז הוא התקרב לרבי!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

אבידה שאינה חוזרת

(ר' נחמן: המגיד מטרהאויצע היה זה שהביא את רבי נחום מטשרנוביל לביקור אצל הרבי?) יש בזה חילוקי דעות. (ר' משה: הוא הראה לרבי נחום: "זהו הרבי שלי") "זהו הרבי שלי!" כן!

(ר' נחמן: מתי התבטא רבי נחום על הרבי שהוא יפה עיניים?) היה איזה מעשה עם בעל עגלה; העגלון הצליף בסוסים ופגע בשוטו בציפור שחלפה, והציפור נפלה ומתה. (ר' נחמן: היה זה במדוודיבקה?) כן. (ר' נחמן: כיצד זה שרבי נחום מגיע למדוודיבקה?) מדי פעם היה רבי נחום נוסע גם למדוודיבקה!

רבי אפרים – חמיו של הרבי, היה כזה מין יהודי, כל הצדיקים נהגו להתאכסן בביתו. אף על פי שהוא עצמו לא היה רבי, היו כל הצדיקים מתאכסנים בביתו – אצל רבי אפרים, וממילא היו הרבה צדיקים מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש שהיה להם שייכות עם רבי אפרים.

הרי זה מה שהביא לגמר שידוכו של הרבי. הצדיקים התאכסנו בביתו של רבי אפרים, ורבי אפרים ביקש מהם: "הביאו לפני בחור ראוי ואקחו לחתן", והם נענו לבקשתו ושידכו את בתו עם הרבי!

(ר' משה: יודעים מי מהצדיקים היה השדכן?) אחד מהצדיקים שמה! אני יודע?! האמת היא שהשידוך כבר נגמר עוד הרבה לפני כן, אלא שלכל דבר יש סיבה, והקב"ה סובב שהם יגמרו את השידוך!

רבי אפרים היה מכנים אורחים מופלא ביותר; מידת הכנסת האורחים של רבי אפרים הייתה גדולה מאד.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

מד עיי' שיש"ק ח"ג אות רל"ט.

מה המשך הסיפור בשיש"ק ח"ב אות רל"ז: בעת ילדותו של רבנו כשהתאכסן בבית חותנו באוסאטין, היה שם פעם הרב הקדוש רבי נחום מטשרנוביל, וראה איך שרבנו אמר על צפור שנפלה מן המכת השוט של עגלון אהד: "את שנה את זה" – "דו האסט דער ווערד", והתפלא רבי נחום על זה, ואמר אז על רבנו שהוא "יפה עינים" – הנאמר בשבט דוד המלך עליו-השלוש (ש"א, מז, יב).

מי עיי' חי מוהר"ן אות ק"ה.

(השואל: השידוך נגמר עוד לפני כן?) וודאי! עוד במרם נולד אביו של הרבי – כבר נגמר השידוך! אבל זה כבר ענין אחר, לצדיקים יש כוונות משלהם, אך אף על פי כן נמר השידוך נעשה על ידי 'פעולה' – בכך נגמר השידוך. (יכול להיות שכוונתו היא לשידוך של הורי רביז"ל כמבואר במקו"א ואכמ"ל).

'ביצד נהיה השידוך' זו לא שאלה, שכן הכפר 'אוסאטין' בו התגורר, נמצא בסמיכות למדוודיבקה. [ישנה עיירה 'אוסאטין' בגליציה, ועיירה 'אוסאטין' באוקראינה, סמוך למשעהריץ ומדוודיבקה]. חמיו של הרבי התגורר באזור ההוא, סמוך לכפר 'דנקנייווקיפקע', סמוך למדוודיבקה, בסמיכות לאותם עיירות. (ר' נחמן: העיירה 'אלכסנדרובקה' גם היא באזור ההוא²¹) אני מדבר על 'דנקנייווקיפקע', אך גם 'אלכסנדרובקה' באזור ההוא!

הייתי פעם באלכסנדרובקה, הייתי שם בתשעה באב, וגם בשבת. (ר' נחמן: היו מאנשי שלומינו שהתגוררו שם?) לא.

באלכסנדרובקה היה המעשה, בראש השנה הראשון להתקרבותי; ראש השנה של שנת התרע"ה היה ראש השנה הראשון להתקרבותי, החלה בשנת התרע"ד. ראיתי את רבי אברהם בן רבי נחמן; בהיותי באומן בימי הקיבוץ בראש השנה, ראיתי איזה יהודי מבוגר שהגיע לקיבוץ, נושא על שכמו תרמיל – העניים נהגו לשאת תרמיל על שכמם – וכשנכנס לבית הכנסת, הבחין בו רבי אברהם בן רבי נחמן ושאלו: "היכן הייתם בראש השנה בשנה שעברה?".

עמדתי מן הצד, ראיתי יהודי שאף אחד לא מסתכל עליו, איזה עני מרוד, שלעפער, קבצן, מי מסתכל עליו בכלל?! אך רבי אברהם בן רבי נחמן ראה לנכון לגשת אליו ולשאול אותו: "היכן הייתם ראש השנה בשנה שעברה – בשנה שעברה לא השתתפתם בקיבוץ בראש השנה?!"

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

²¹ שם נתפרסם רביז"ל לראשונה עפ"י מעשה, ע"י כוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות מ"ז (ב).

רבי אברהם בן רבי נחמן היה 'תושב ארץ ישראל', ונסע מדי שנה לאומן לימי ראש השנה. ודווקא הוא זה שיודע וזוכר מי השתתף בקיבוץ בימי ראש השנה בשנה שעברה! התפעלתי עד מאד מעצם הרעיון!

אותו יהודי ענה לרבי אברהם איזה תירוץ – אני יודע מה? ענה רבי אברהם ואמר לו: "ס'איז אן אבידה שאינה חוזרת" – זו אבידה שאינה חוזרת! כך ענה לו רבי אברהם, זהו.

ניגשתי לרבי אברהם בן רבי נחמן ושאלתי אותו: "מיהו היהודי הזה?", ענה לי רבי אברהם: "יהודי זה מוצאו מ'שירהאויצע', והוא זכה להכיר את רבי נתן!". טוב, אבל מי ידע ממנו? מי הכיר אותו? אמר לי רבי אברהם: כיום הוא מתגורר באלכסנדרובקא, שם הוא משמש כ'כורך ספרים'! רבי אברהם סיפר לי על אותו יהודי עני.

הייתה לי מחשבה לערוך ביקור אצל אותו יהודי עני; יהודי שזכה להכיר את רבי נתן, ואף התגורר בעברו בשירהאויצע, אלך אליו ואשמע ממנו דיבורים, דיבורים מרבי נתן, אשמע ממנו סיפורים!

היה פעם שהייתי צריך להיות באלכסנדרובקא, וחשבתי אז שאולי עכשיו זו הזדמנות טובה להיכנס אליו. שאלתי את אנשי העיר אם ידוע להם היכן מתגורר 'כורך הספרים', והם ענו לי: "הוא מתגורר באיזה מרתף". המרתף היה נראה כמו בור, לא היה לזה צורת בית כלל וכלל – ממש מרתף!

הגעתי למרתף בו התגורר, ומיד כשנכנסתי, הבחנתי שאכן זהו העני כורך הספרים. כשבאתי לבקרו כבר כהו עיניו, הוא כבר לא ראה בעיניו, הוא כבר היה אז יהודי זקן. (ר' נחמן: וכיצד היה נראה כשבא לראש השנה של שנת התרע"ה?) בשנת תרע"ה הוא עוד

הערות ומראי מקומות

ס"ה ע"י עלים לתרופה – מכתבי מוהרנ"ת, ס"י שם"ב: לא יכלתי להתאפק מעצם אהבתך לחזקתך ולגורדך שלא יהיו לך שום ספקות חס ושלום בלבך בענין ראש השנה הקא עלינו למוצה וכו', אב"ל יותר מזה בני הנזכר והנזכר שלא תהיה חס ושלום בכלל חסרון לא יוכל להמנות שדרשו רבותינו ז"ל (תנינה וי) זה שנמנו חבדיו וכו', בפ"ט לעסק קדוש ונזרא בזה.

ראה בעינינו, אולם כשביקרתי אצלו בבית, היה זה שנה וחצי מאוחר יותר, בשנת התרע"ו.

כשנכנסתי למרתף הוא שאל אותי: "מי כבודו?", ענית: "יהודי מאומן!" (ר' משה: הוא התגורר במרתף לבדו?) אחותו שירתה אותו וסייעה לו; "אן אומן'ער – יהודי מאומן?" הוא קפץ מרוב שמחה: "יהודי מאומן, יהודי מאומן!".

התיישבתי לידו, היה לי ממש קשה לשבת שם, המרתף היה מאד לא נקי, מאד לא נקי, והוא התחנן אליי שאטעם משהו ממאכליו, לא הייתי מסוגל לאכול אצלו, היה שם כל כך לא נקי, אולם הייתי מחויב לעשות זאת שלא לביישו.

לבינתיים הוא סיפר לי סיפורים מרבי נתן, ממש בדיוק כמו שרבי אברהם אמר לי; מוצאו היה בטירהאויצע, והוא עוד זכה להכיר את רבי נתן! הוא סיפר לי שהוא עוד זכה לקבל ברכת פרידה מרבי נתן, ורבי נתן אף העניק לו 'מטבע לשמירה'. הוא סיפר לי שבמשך שנים שמר על המטבע אך לבסוף נגנבה ממנו: "גנבו לי את המטבע, אך אינני יודע מי וכיצד".

(ר' משה: מה ענין המטבע שרבי נתן העניק לו?) כך היה נהוג פעם, הצדיקים נהגו להעניק איזה 'מטבע' לילדים. (ר' משה: הוא היה אז ילד?) כן, רבי נתן העניק לו מטבע במתנה. הצדיקים נהגו לתת מטבע לילדים, ולמטבע הייתה חשיבות רבה בעיניהם.

(ר' משה: אתם זוכרים מה הוא סיפר לכם מרבי נתן?) הוא סיפר המון דברים, סיפר וסיפר. הוא סיפר שבכל פעם שרבי נתן בא לעיר, היה הוא הראשון שרץ לקראתו!

אבל התפעלתי עד מאד מרבי אברהם בן רבי נחמן לראות כיצד הוא זוכר ודואג לכל אחד ואחד ממשתתפי הקיבוץ, הוא חשב על כל אחד ואחד.

אחד היה אברהם

כל אלו היו סיבות שהקדוש ברוך הוא סובב. בבואי לאומן, התקרבותי מאד לרבי אברהם בן רבי נחמן, והסיבות לכך היו רבות. באומן ראיתי הרי גם אחרים

מאנשי שלומינו – אלו ששאר החסידים דבקו בהם, אולם הקדוש ברוך הוא ריחם עליי, וסובב סיבות שאתקרב ביותר לרבי אברהם בן רבי נחמן.

(ר' משה: מתי התקרבתם ביתר שאת לרבי אברהם בן רבי נחמן, מיד אחרי ראש השנה? הרי מהיום שבאתם לאומן עברו בקושי שבועיים ימים?) עיקר התקרבותי אליו הייתה לאחר חג הסוכות! ראיתי את הליכותיו בימי ראש השנה, והתפעלתי ממנו עד מאד!

גם בראש השנה עצמו ראיתי שאצל רבי אברהם יושבים כל גדולי וחשובי אנשי שלומינו; רבי מרדכי סוקלוב'ער; רבי שלמה גבריאל; עובדי השם מברדיטשוב; ברוך ברדיטשוב'ער; בנימין פרבר'. (ר' משה: כל אלו היו נקראים 'חשובי אנשי') כל עובדי השם – יהודים גדולים במעלה ישבו אצלו, כולם ישבו שם לידו; ראיתי כיצד רבי אברהם בוער ומתלהב ומדבר בתבערת הלב. אך גם עובדה זו לא השפיע עליי יותר מדי שאתקרב אליו.

(ר' משה: באיזה מקום דיבר רבי אברהם?) אצל נחום שוסטר בבית! (ר' משה: נחום התנורר באומן?) כן.

ראיתי כיצד הם יושבים ורבי אברהם מדבר בפניהם. חלקם אף עמדו לידו, איי... עמדו לידו ונשמו את הבל פיו הטהור!

אולם עיקר התקרבותי ל'רבי אברהם ר' נחמניס', הייתה לאחר חג הסוכות – אז החלה עיקר התקרבותי אליו.

תחילה, הייתי נוהג ללכת במוצאי שבת לרבי שמשון ברסקי לסעודת מלוה מלכה, רבי שמשון ערך סעודת מלוה מלכה בכל מוצאי שבת, וכל אנשי שלומינו השתתפו בה. התוועדנו יחדיו בשמחה רבה, כמעט כל הציבור הלך לרבי שמשון ברסקי.

אולם רבי ישראל כהן – מיד לאחר הבדלה וסעודת מלוה מלכה פנה לישון וקם בחצות לילה. תמיד בסיום סעודת מלוה מלכה הייתי נכנס לבית הכנסת; אמרתי לרבי ישראל – למדנו ביחד בישיבה – "מדוע אתה לא בא לרבי שמשון? יש שם כזאת התעוררות, כזה מלוה מלכה?!"

היה שם באמת – ממש התעוררות עצומה, דיברו כאלו דיבורים, ורקדו, הייתה כזאת שמחה... עפעס א געוואלד! ענה לי רבי ישראל: "אינני יודע, אני רואה כיצד נוהג רבי אברהם בן רבי נחמן, הוא מזדרז ופונה לישון, וקם בחצות לילה! זה מה שאני יודע, זהו זה!"

התפתח וויכוח בינינו: אני טענתי שהדרך הזו טובה יותר, והוא טען שהדרך ההיא טובה יותר, וזהו, ויכוח זה ויכוח. הוא פנה לישון וקם בחצות, ואני אמרתי חצות והלכתי לישון!

אלא שבאותו מוצאי שבת בו התווכחנו, ראיתי את רבי נחמן מולטשינער בחלום – במוצאי שבת ההוא! ראיתי אותו יושב ואוכל, הסתכלתי עליו ככה, בגלל ששמעתי מרבי אברהם בן רבי נחמן, שאביו ר' נחמן נהג לאכול יותר מהרגיל. התבוננתי בו כיצד הוא יושב ואוכל, התבוננתי בו וראיתי שאכן כן – הוא באמת אוכל יותר מהרגיל! פנה אליי רבי נחמן ואמר: "אז דו האסט נישט קיין געפיל אין מיין אברהם – ווילסטו האבן א געפיל אין מיר?! – אם אין לך הרגש בבני רבי אברהם – אתה עוד רוצה שיהיה לך הרגש בי?! זה מה שהוא ענה לי!"

החלום ההוא היה הגורם העיקרי לעיקר התקרבותי לרבי אברהם בן רבי נחמן! "אם אין לך הרגש בבני רבי אברהם – אתה עוד רוצה שיהיה לך הרגש בי?!".

(השואל: כיצד ידעתם שהיהודי שנגלה אליכם בחלום הוא רבי נחמן מולטשינער?) כיצד ידעתו?! ידעתי שזה רבי נחמן מולטשינער, ידעתי שזה רבי נחמן מולטשינער – היה זה מן השמים, זהו זה!

(ר' נחמן: ומאז והלאה הפסקתם להשתתף בסעודת מלווה מלכה במוצאי שבתות?) כן כן!

השמעת ממני דברי מוסר!?

(הנוכחים: במוצאי שבת הרי אי אפשר לישון? הרבי אומר זאת במפורש: "מה שקשה לישון במוצאי שבת"?)
 אומר לכם כך, האמת היא כזאת, יש שיחה מהרבי שאמר: "האט איר אמאל געהערט פון מיר א ווארט מוסר!?" רבי נתן בשומעו זאת השתומם עד מאד: "הרי ספרו של הרבי מלא בדברי מוסר! אולם בגלוי – הרבי לעולם לא יאמר דברי מוסר!"

'הטפת מוסר' לשני – זהו דבר שלא היה קיים אצלנו. להטיף מוסר לשני: "מדוע אתה לא קם בחצות לילה? מדוע אתה לא מתבודד בכל יום?!" דיברו רק מחשיבות ומעלת הדבר, והדיבורים בעצמם כבר יעוררו את האדם להגיע לזה מרצונו.

אותו דבר היה אצל הרבי בעצמו. וכי הרבי שאל פעם מישהו: "מדוע אתה נוהג כך?!", לא היה דבר כזה שהרבי ידבר בכזאת צורה, הרבי רק אמר 'מאמר' – 'תורה' וזהו!

יש דיבור כזה – "פאלקעוועטע חסידים". (ר' נחמן: הכוונה היא, שאומרים לשני 'עשה כך', 'עשה כך' – מורים לאחרים כיצד לנהוג?) כן.

הערות ומראי מקומות

א" עיי' ליקוטי מוהר"ן תו' קי"ז.

א עיי' שיחות הר"ן אות קכ"ד: פעם אחת שאל אותי בלשון תמה: השמעת ממני דברי מוסר וכו', ובתחלה היה אצלנו קצת תמיהה וכו', אך באמת לא היה רגיל לומר דברי מוסר בפרוש בדרך המוכיחים, אבל אף-על-פי-כן כל דבריו וכל שיחותיו היה רק מעניין עבודת ה', וכל דבריו היה פגחלי אש ממש, ומי שזכה לשמע דבור מפיו היה נכנס בקרבו כאש בוערת ממש.

א עיי' תו' ח' תניינא אות א', ושם בליקוטי עצות ערך תוכחה אות כ'... כי לדבר עם חברו ביראת שמים, לדבר אחד עם חברו בכל יום מהתכלית ומה יהיה הסוף מאתנו וכו', זה צריך בודאי כל אדם לקיים אפילו אדם פשוט לגמרי כנ"ל, אבל תוכחה שהחיר פאן הוא ענין אחר לגמרי, כי הוא פשמוכית את האדם ומזכיר לו עוונותיו, שאומר לו, למה עשית עברה פלוגית או מעשה הרעה הזאת ח"ו. וזה צריך האדם לזהר שלא להזכיר מעשים רעים שלהם, כי יכול להחליש נשמתם עליהם, על ידי שמעורר הריח רע, עליהם שמזכיר עוונותיהם.

ראיתי את אנשי שלומינו כשהתקבצו יחדיו; אמנם התקבצו אנשים ששונים באופיים זה מזה, אולם כולם דיברו רק ממעלת כל עצה ועצה – הם דיברו!...

בין אנשי שלומינו היו כאלו שקיימו את עצותיו של הרבי על כל אשר יאמר כי הוא זה, וכאלו שפחות. אולם גם הם לא הורו לאחרים: "עשה כך!" רק דיברו על גודל הנחיצות והחשיבות שבקיום העצות! רבים מאלו שהשתתפו בהתקבצות הזו, על אף ששמעו רבות על גודל חשיבות ומעלת העצות – הדיבורים לא חלחלו לליבם כלל, אולם כעבור זמן מה, הדיבורים החלו לחלחל לליבם ופעלו את פעולתם!

כשהדבר מגיע 'מרצונו של האדם' הוא מתקיים לאורך זמן! לא שאחר יאמר: "מדוע אינך נוהג כך וכך?!" שכן אינני יודע אם מותר לי לומר לו, וגם אינני בטוח שדיבורי ישפיעו עליו!

אולם אנו מדברים רק מהעצה עצמה כיצד היא צריכה להראות. הדברים נכונים ולא רק לגבי 'עצה בפועל ממש'; למשל כשמדברים שיחה בענין 'שמירת עיניים', 'שמירת הדיבור', 'שמירת המחשבה'; יכול שמשיחה כזו יתעורר השני עוד יותר מאשר אם אומר לו "מדוע אינך נוהג כך?!", מדוע אינך נוהג כך?!".

באותה דרך בה צעדו אנשי שלומינו – באותה דרך צריכים גם אנו לילך ולנהוג כמוהם! אצל אנשי שלומינו לא היה מושג כזה 'לתת הוראות לשני' – "עשה כך". אלא מאי? דיברו רק מההנהגה עצמה! דיברו, דיברו בכלליות!

אשר כך אתפאר

הסיפור שהיה אצל רבי נתן, כשנכנס אותו מחלל שבת – ה'דייטשל'; הוא נכנס בעיצומה של שבת לבית הכנסת והגביה את ידיו המוכתמות בצע טרייב. יכולים

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

²² עי' שיח שרפי קודש ח"ב אות תר"ח: אָמַר פֶּעַם (מוהרנ"ת); "עוד אֶתְפָּאֵר לְפָנַי בְּפֶאֶר הַכְּבוֹד, עַל שֶׁהִחַזְרְתִּי בְּתִשְׁבָּה שְׁנֵי אָנָשִׁים יְרוּדִים בְּאֵלֹי"; אֶחָד מֵהֶם הָיָה "הַגְּרַמְנִי", שֶׁבְּנֵהוּ "דְּעַר דְּיִיטְשֶׁל", שֶׁנִּכְנַס פֶּעַם בְּשַׁבָּת לְקִלְוִי שֶׁבְּבֶרֶסְלָב, בְּעַת שֶׁאִמְרוּ הַקְּהָל קְדָשֶׁת "פְּתֵר", וּכְשֶׁהָרִים יָדָיו, הִבְחִינוּ אֶנְשׁ בְּדָוִד שֶׁהִכְתִּים אֶת יָדָיו,

היו לומר לו: "מדוע אתה מחלל שבת?!" אולם לא העירו לו על כך! ועם הזמן הוא הפך להיות חסיד! הוא נהיה כזה בעל תשובה!...

זוהי הדרך אצלנו, זוהי דרכו של הרבי, זוהי האמת.

(ר' נחמן: הדייטשל' הוא אחד מה'שניים') הוא אחד משני היהודים שרבי נתן העיד על עצמו: "שאתם יתפאר לפני כסא הכבוד – שזכה לקרב יהודים רחוקים כל כך!" – כך אמר רבי נתן!

(ר' נחמן: מיהו היהודי השני?) השני היה אחד שהתגורר בטלמשיץ. (ר' נחמן: מי מענדל'ע?) כן. (ר' נחמן: אותו אחד שהעניק לרבי נתן שני רובל עבור בניית הקלויז באומן?) לא לא, היה זה אחד שבתחילה היה מגדולי המשכילים, ורבי נתן התארח פעם אצל בנו שהתגורר בטלמשיץ... (חסד החמשך²²)

— — — יותר הוא לא נסע לשם, הוא נהיה איש כשר באמת! הוא רצה לנסוע לברלין, למקור הטומאה.

ענה רבי נתן ואמר: "עם שני היהודים הללו אתפאר לפני כסא הכבוד – על אשר זכיתי לקרב את היהודים הללו להשם יתברך!". זהו סיפור בפני עצמו.

הערות ומראי מקומות

געט שכתב בעבודתו בעצם יום השבת, כי הנה פקיד בעירייה. ורצו כמה מאנ"ש לגער בו ולגרשו מבית-המדרש, אולם מוהרנ"ת עבב בעדם ולא הניח להם להרע לו, באמרו: "הרי פשנכנס אלינו, לא נכנס ללא שום סבה, ובודאי חושב על תשובה", כי לבתי-כנסיות אחרים לא הניחו לו להכנס וכו', ומחמת זה באמת התקרב אחר-כך לאנ"ש ונעשה לירא וכשר.

²² עי' שיש"ק שם ח"ב אות תרי"ח: השני הנה אחד שלמד ספרי השקלה וכא אל רבי יצחק בן מוהרנ"ת, שהיה כידוע מנהל הדאר בעיר טולמשיץ, ובקש ממנו שישאיר לו מקום בעגלת הדאר הנוסעת לברלין, כי חפץ היה לנסע לשם, מחמת ששם דרו ראשי המשכילים, כידוע, ורצה ללמוד מהם, וכדייק אז בא מוהרנ"ת אל בנו רבי יצחק, לבית הדאר, וכשהביט האיש ההוא בפני מוהרנ"ת, מצא מוהרנ"ת תן בעיניו מאד, ושאאל את רבי יצחק על מוהרנ"ת: "מי הוא, האדם הזה?" ענה לו רבי יצחק: "זהו אדוני אבי, ושאלו: "האם יכול אני לדבר עמו?" ענה לו רבי יצחק: "בודאי" והתחיל לדבר עם מוהרנ"ת, והחזירו כבר מוהרנ"ת בתשובה, ושוב לא נסע יותר לברלין, רק נשאר אצל מוהרנ"ת ונעשה ירא וכשר בזכותו.

אלא מאי? הייתה לנו הנהגה מיוחדת בזה – ש'הדיבורים' יאמרו עם מין חן מיוחד, עם מין אמת, עד כדי כך, שכשהיו צריכים להעיר לשני, היו מבקשים תחילה מהשם יתברך: "עזור לי שאדע כיצד להעיר לשני, שח"ו לא אחליש דעתו, שח"ו לא יפול בדעתו מחמת דיבוריו!".

יש בזה 'עבודה שלימה!' לפעמים בהערה אחת יכולים לתת לשני כזו מכה, רחמנא ליצלן, להפיל את השני לכזאת נפילה...

עד כדי כך שאפילו 'הרב מטשעהרין', שהיה כל כך גדול ומופלג במעלה – גרם בדיבורו לאדם אחר שיפול בדעתו, ההוא התרחק מאד, התרחק מאתנו לגמרי! לאחר מעשה התחרט הרב מטשעהרין על דיבוריו. (ר' משה: אותו יהודי יותר לא בא?) יותר הוא לא בא אלינו!

דרי מעלה ודרי מטה

הרבי הרי אמר בזה הלשון⁷¹: "אליי מתקרבים אנשים כאלו שהשאל תחתיות מעט מדי בשבילם! – צו מיר ווערן מקורב אזעלכע מענטשן וואס דער שאול תחתיות איז פאר זיי קארג!". ומאידך גיסא אמר הרבי⁷²: "כבר תמהתי על העולם, שהיכן שנמצא איזה טוב אמתי ראוי שיתקרב אלינו! – ווי סע גיפינט זיך עפים רעכטס איז מחויב צו מיר מקורב צו ווערן", – שני הדיבורים נכונים ואמתיים!

בין אנשי שלומינו באומן היו כאלו יהודים – ישבו שם ברוך השם!... בימי ראש השנה נערכו בביתי כאלו סעודות חג... הקדוש ברוך הוא יעזור לי שאזכה לימות המשיח' לראות שוב בזה מין שולחן! קרוב לשש עשרה 'צדיקים' סעדו אצלי בימי ראש השנה! כזה מין אור היה בסעודות, נורא מאד, ממש א געוואלד!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

⁷¹ ע"י חיי מוהר"ן אות ש"י.

⁷² ע"י חיי מוהר"ן אות רפ"ו.

ומאידך גיסא, אחד מהאברכים שסעדו אצלי בראש השנה היה אברך ממוצא פולני, בעל ידיעות רבות בתורה, ואף מיוחס גדול, בעל יחוס גדול וחשוב. הוא היה מיוחס לצדיקים גדולים מאד. הוא נישא למשפחה שהתגוררה בעיירה 'דנייפר-פטרובסקא' - זוהי עיירה גדולה. אך שם ל"ע התקלקל מאד.

מדי שנה היה נוסע לאומן לימי ראש השנה. הוא היה משתמח על הציון הקדוש במשך דקות ארוכות ושופך דמעות כמים. כל כך הרבה דמעות שפך בציון, עד שבמקום בו ישב נהייתה 'שלולית דמעות'. גם הוא היה אחד מאורחיי בימי ראש השנה, וכשישב לסעוד עמנו סעודות החג - דמעות זלגו מעיניו! ואם שמע איזה דיבור מהרבי - היה אצלו כלות הנפש, כלות הנפש ממש! אלא מאי? היה לו כזה מין יצר הרע, כזה מין יצר הרע בוער, ממש 'מדורה של שבעין כוכבין'...

אחד כמוהו שבא להתארח אצלי בחג - מה אומר לו? אלך ואומר לו מוסר?! הוא שופך הרי דמעות כמים לפני השם יתברך, הוא בוער כאש להבה. הוא העיד על עצמו: "כשאני יוצא לרחוב אני שרוי בסכנה נוראה! חיי תלויים מנגד!"

הוא אמר לי פעם בכאבו: "מה יהיה הסוף ממני אינני יודע, אך יש לי עצה אחת ויחידה - אני יודע שאני נמצא אצל הרבי וצריך לשפוך דמעות כמים!!!" בזה הוא הרבה לעסוק - בהתבודדות. הוא היה ממרר בכבי. הוא אמר לי: ברגע שאני יוצא לרחוב אני נשרף", נו.

אלא מאי? מעולם לא אמרנו לו: "בואך לאומן לימי ראש השנה היא לנו לקלון ובזיון!", מילים כאלו לא עלו על דל שפתנו. אדרבה, חיזקנו אותו: "אם תאחזו עצמך ברבי, תאחזו עצמך בעצת ההתבודדות, סוף כל סוף תפעל טובי!", חיזקנו אותו!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹¹ ע"י ליקוטי מוהר"ן תו"י י"ט אות ג', והוא עפ"י הוזהר פרשת ויקהל דף ר"ג ע"א.

¹² ע"י מכתב הסתלקות מוהרנ"ת שבסו"ם עלים לתרופה, וז"ל מתוך דברי מוהרנ"ת: אָפּלוּ מֵעַן נָאֵל זַיִן דְּעַר עֲרַנְסְטֵר בַּעַל עֵבֶרָה - אַבִּיא מֵעַן הַאֲלֵט זִיד אִין רַעְבֵן וְעַט מֵעַן בְּנֵדְאִי תְּשׁוּבָה טָאן אִין מֵעַן וְעַט הָאָבִין אַ תְּקוּן.

מדי שנה נסע לאומן לימי ראש השנה. הוא כל כך ניצל את ימי שהותו באומן ראש השנה, שכל מי שראה אותו התפלא: "געוואלד, מיהו האברך הזה?! מיהו האברך הזה ששופך דמעות כמים?!" והשמחה שנסוכה הייתה על פניו... ה'בערן' שבער בקרבנו!...

הוא היה אחד מהאורחים שלי בחג, ובכל פעם ששמע איזה דיבור – היה כמלקק דבש! כל דיבור היה כל כך יקר בעיניו, הוא בלע כל דיבור בכזאת שקיקה!...

בימי בחרותו הוא היה בחור מיוחד במינו! אלא שהשירוך שעשה היה שידוך רע, וזה מה שהרג אותו לגמרי – שהשם ישמור! (ר' משה: היו לו ילדים) כן כן, היו לו ילדים, אחד מהם היה אילם, והשני עורר. התחשבנו איתו משמים.

אבל הוא שאל אותי, הוא דיבר איתי כמו חבר: "מה אעשה?! בכל עת שאני בא לרבי, ליבי בוער ומתלהב, איפה שאני מוצא איזה פינה אני שופך את ליבי ובוכה במר נפש. אולם ברגע שאני יוצא החוצה – מיד אני נשרף?!!" (ר' נחמן: כאילו איזה קליפת נוגה דבקה בו.) רחמנא ליצלן – 'קליפת נוגה'?! 'אריך אנפין דקליפה'!...

אולם אנחנו החוקנו בהנהגה זו; שחלילה נרחק אותנו?! נוהרנו מאד! כולנו ידענו שעובר עליו הרבה, אבל לבוא ולומר לו: "בואך לאומן לימי ראש השנה היא לנו לקלון ובזיון?!" – דבר כזה לא עשינו!

מה נהיה איתו בסוף אינני יודע, מסתמא הוא נהרג על ידי היטלר ימ"ש. הוא מן הסתם נכשל באיסורים רבים – אולם הוא 'מחה נמרצות' על כך, הוא עשה 'מחאות אדירות'!...

הערות ומראי מקומות

ועי' בחיי מוהר"ן אות רע"א: "... כי אף על פי שהוא בעצמו, הינו המקרב, אינו כלום, ואינו מתנהג בדרך כי ישר כראוי, אף על פי כן מאחר שהוא בתוך אנשים כאלו שהם מקרבים לצדיק, לקרשה פנה, זה בעצמו מועיל לו מאד, ובמשך הזמן יתעורר גם כן ויחזר בתשובה. ועי' גם כעיי"ז שם אות שמ"ו.

י"ח עי' ליקוטי מוהר"ן תו' רמ"ב.

י"ג עי' ליקוטי הלכות הל' חוקת קרקעות ה' אות י"ג; כי אפלו אם רואה שאינו פועל ח"ו בתפלתו, אדרבא הרע מתגבר עליו ביותר, אף על פי כן ידע ויאמין שפועל הרבה בתפלתו וצעקתו, כי על כל פנים תפלתו

נקודת החבר

וודאי שצריך לגור יחד עם אנשי שלומינו, ולהתחבר עם אנשי שלומינו, ולדבר מהרבי; הרי זה אחד משלשת הנקודות, ובוודאי יש לזה כח אחר לגמרי!

יש לזה כח נפלא מאד, וסוף כל סוף פועלים טוב, נהיה משהו, האדם מקבל 'כח חדש' שאינו לפי טבעו כלל וכלל! אפילו כח התורה והתפילה שהאדם עוסק בהם, אינו חזק כל כך כמו כח ההתחברות עם אנשי שלומינו, כמו כח הדיבורים שמדברים בצוותא! יש לזה כח אחר לגמרי, האדם מקבל כח חדש!

הרבי מדבר הרי מ'שלשה נקודות' אשר על ידם מתווסף כח חדש! כח כזה שאין לך מעצמך! וודאי שהתפילה ולימוד התורה חשובים מאד, אלא מאי? יכול להיות שכוחם מעט מדי בשבילך, אולם כשהם נעשים בהתחברות עם 'יראי ה' יבד'א, ו'אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו' – אזי מתווסף כח חדש, כח ה'נקודה' גודל!

אכן בליקוטי מוהר"ן תורה ל"ד אומר הרבי: "שם שורה אהבה הקדושה", בנקודה הזו שכבר נמצאת – הן בנקודה שלי, הן בנקודת החבר – "שם שורה אהבה דקדושה!". ממילא כשאני מקבל את נקודת החבר – אני מקבל מ'אהבה דקדושה' ששורה בנקודת החבר, ועי"ז מתווסף בי כוח חדש, מתווספים בי כוחות חדשים!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

אצטקתו הוא פחינת מהאח – שעל ידי זה אין יכולין להחזיק בנחלתו בשום אופן, כי אין חזקה מועלת בפשיש מהאח נגדו.

א עי' בליקוטי מוהר"ן תו' ל"ד, וז"ל שם (באות ח'):... וכל הנקודות הללו – שהכל צריכין לקבל מתחלה מהצדיק, ואחר כך יקבלו דין מן דין, וכל אחד יקבל מנה ובה...

אא תהלים ט"ו ד'.

אב מלאכי ג' מ"ז.

אג עי' חיי מוהר"ן אות שט"ו:.... תמסך אני איך משליכים הבנחה אהובה ותיבחה קוץ... הלא טוב היה אם היית מטיל העבדות והתקרות שלך גם בן לתוך השתפות של התכרים האהובים, והיו אחרים יכולין להרחיב ידיהם ולהצילית על ידי העבדות שלך.

במקום שבעלי תשובה עומדים

היו עוד! ברוסיה היו כאלו מקומות נמוכים, אנשים מגושמים שנכשלו בעברות. אולם אלו שהתחברו לאנשי שלומינו – הדמעות שהם שפכו בציונו של הרבי!...

'משה' ה'בעל עגלה' – 'משה צדוק'ס', הוא היה כזה מין בעל תשובה... צריך היה לצלם אותו כיצד היה נראה בטרם שב בתשובה, וכיצד היה נראה לאחר ששב בתשובה!... הוא נעשה ממש 'איש צדיק', עם פיאות ארוכים, פנים שטופות דמעות, עיניים נפוחות מבכי!

הוא נהג לעלות מדי יום לציונו של הרבי ולהשיח את כל אשר על ליבו! כמו כן היה לו הכנסת אורחים – הוא הכניס יהודים אליו הביתה וסעד את ליבם. וכן בנה מקווה אצלו בבית! בימים ההם לא היה מקווה בנמצא. כאלו דברים!...

נו, מה אפשר לומר ליהודי כזה? וכי אפשר לומר משהו לאדם כזה שחפץ להתקרב?! להחליש דעתו?! הוא חפץ הרי להציל את נפשו?! הוא רץ ופועל?! איי נעבעך מה שהוא עולל לפני ששב בתשובה. אולם זה כבר לא מענייננו!

(ר' משה: לפני ששב בתשובה היה ממש רוצח?) ממש כך! הוא התחבר עם ה'באנדעס' – כנופיות רוצחים, והם הרגו אנשים, הוא היה רוצח! (השואל: היה לו יצר הרע לרוצח?) הייתה תקופה שבה הבולשביקים לקחו את השלטון לידיהם והרגו את כל העשירים. תחילה שדדו את רכושם של הגבירים, ואחר כך הרגו אותם! הייתה להם תאוה, גביר – להרגו וליטול ממנו את כל רכושו!

לדאבוננו, ביניהם היו גם יהודים; הם ידעו של'פלונגי' יש כסף, נכנסו אליו הביתה באישון ליל, שדדו את כל כספו, והרגו אותו. בחוששם שמא למחרת יגלו שהם השודדים – אז הם הרגו אותם מיד! 'משה צדוק'ס' היה אחד מהם – רחמנא ליצלן. כעבור זמן באו הבולשביקים והרגו את כולם – את כל אלו ששדדו את העשירים. אולם את משה צדוק'ס הם לא הרגו, הוא הסתתר ולא ידעו היכן מקומו!

כשאביו של משה צדוקים – 'צדוק', נפטר – הוא היה יהודי בעל עגלה – רצה בנו 'משה' לומר קדיש לעילוי נשמתו. הוא נכנס לאיזה בית כנסת, אך המתפללים גירשוהו בבושת פנים; באף אחד בית כנסת לא הניחוהו להיכנס ולומר קדיש, כולם ידעו מה הם מעלליו הרעים! אולם אצלנו; אנחנו הרי לא מגרשים אף אחד החוצה; הוא נכנס אלינו לבית הכנסת ואמר קדיש; אפילו להניח תפילין לא רצה, רק לומר קדיש וללכת!

ניגש אליו 'יענקל זיטאמער' ואמר לו: "משה, הרי אתה כבר פה – הנח גם תפילין!" הוא הניח תפילין, ועם הזמן נעשה בעל תשובה גמור, הוא נהיה כזה מין בעל תשובה – עפעס א געוואלד! תשובה שלימה. וגם בני ביתו שבו בתשובה, אה! יש הרבה מה לספר ממנו!

היו לו ילדים, ילדים טובים! (ר' משה: ילדיו נולדו לו לפני שב בתשובה או אחר כך?) לפני כן – אחרי כן, זו שאלה מיותרת! העיקר הוא, שלפני כן הוא 'היה'... ואחרי כן הוא 'נהיה'!...

בבתי כנסת אחרים גירשו אותו החוצה, לא הניחו לו להיכנס, אולם זוהי לא דרכנו! אמנם לא אלך ואזמין אותו, אולם אדם שבא מרצונו – שאני אגרש אותו? ואף על פי שכולם ידעו מה הוא עולל בעברו – 'בשמים' יש דין וחשבון, בשמים יש בית דין של אמת, ואין זה מעניננו! כל עסקנו הוא רק – כשהוא נכנס אלינו לבית הכנסת, הוא מתחיל להיות בעל תשובה. הוא מתחיל לשוב בתשובה, הוא בוכה ומתחרט, הוא הולך ובונה מקווה, מקים הכנסת אורחים. יותר מזה לא מעניין אותי כלום, חשבונות שמים לא קשורים אליי!

על ידי שדבקנו בדרך הזו – התקרבו אלינו יהודים רבים! כולם ידעו, היכן שנמצא איזה 'שלאק', איזה פוחז שבכל מקום אחר לא מניחים לו להיכנס – 'אצלנו' יניחו לו להיכנס! וכך החל לשוב בתשובה!

ומאידיך גיסא, יהודים מרומים מעם, גדולים, אפילו רבנים; התקרבו אלינו רבנים גדולים וחשובים – הם התקרבו אלינו והשתנו מאד לטובה! גם זה כבר היה, גם זה היה אצלנו!

(ר' נחמן: מי היה רבי דוד אוסטרער?) 'הרב מאוסטרער!' היה יהודי מיוחד במינו! (ר' נחמן: והוא נהיה באמת מקורב גדול?) כן! סמוך לקייב ישנה עיירה 'אוסטרער', הוא ברח משם ועבר לגור באומן. הוא כיהן שם כרב, באוסטרער, וראה שילדיו לא מחזיקים שם מעמד בדרך התורה, אז הוא עזב את העיר, ועבר לגור באומן כדי להציל את ילדיו. תחילה היה מיודד עמנו ועם הזמן הפך להיות מקורב גדול!

קבלת התורה – קיום התורה

שהקדוש ברוך הוא ירחם עלינו. היום הרי הילולת משה רבינו ע"ה. רבי נתן הרי אמר פעם¹: את התורה קיבלנו ממושה רבינו ע"ה, ואת קיום התורה – קיבלנו מהרבי!"

רואים הרי; אצלנו עוד היו, אני עוד זכיתי להכיר את דורו של רבי אברהם בן רבי נחמן, וכן הכרתי יהודים רבים שעוד הכירו את רבי נתן. ראינו את הליכותיהם, הם הלכו בדרכו של הרבי, ראינו כיצד הם נוהגים בכל הליכותיהם, ראינו מהי דרכם של אנשי שלומינו! זו הייתה דרכם: שלא להחליש את הזולת, שלא להפיל את הזולת!

וכן להיפך: לא להגביה את הזולת יתר על המידה! גם בזה היו זהירים מאד. לא רומם את הזולת יתר על המידה, לא לעשות ממנו עסק שלם! שכן גם בזה מסכנים

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹ עיי' כוכבי אור – אנשי מוהר"ן, דיבורים ממוהרנ"ת ז"ל אות ה'. [ועיי' ליקוטי הלכות תפלת המנחה ז' אות ס"ג].

אותו, הוא שרוי בסכנה! כל אדם, ברגע שמרימים אותו יותר מדי – זה גם לא טוב,
זה לא טוב עבורו!

נו, אנשי שלומינו היו מאד זהירים בדבר הזה. כשמרימים את הזולת יתר על
המידה – גם זה לא טוב!

ישמע בזיונו ידום וישתוק

הקדוש ברוך הוא מרחם הרי על האדם. יש דיבור מהרבי, הרבי אמר בזה
הלשון⁹⁸: "מיינע לייט וועלן האבן דעם גרעסטן כבוד און דעם גרעסטן בזיון! –
לאנשים המקורבים אליי יהיה להם הכבוד הגדול ביותר והבזיון הגדול ביותר!"
רואים בחוש כיצד דברי הרבי מתקיימים במלואם. גם באומן ראינו זאת!

יתרה מזו, הייתי פעם אצל 'נאשקע טולמשינער' בבית⁹⁹, הוא היה יהודי צדיק,
התארחתי אצלו פעם בשבת. 'מחוץ לבית' – מה שייך לומר?! כולם חיבבוהו וחלקו
לו כבוד גדול, אה! אולם 'בבית פנימה', הוא סבל בזיונות רבים, היא רדפה אותו
מאד... נענה נאשקע לעברי ואמר: "אתה רואה, דבריו של הרבי התקיימו במלואם!
"הכבוד הגדול ביותר והבזיון הגדול ביותר!" – ראו זאת במוחש!

וזאת, משום שאדם החפץ להתקרב באמת, מוליכו הקב"ה בדרך זו – שכך
יתנהגו עמו! שכך גם זה הוא חלק מ'סוד ההתקרבות'. אם ייתנו לאדם רק את 'הכבוד
הגדול ביותר' – זה לא טוב. ורק 'הבזיון הגדול ביותר' – גם זה לא טוב! אלא מאי?
כבוד, בזיון, כבוד, בזיון!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

⁹⁸ עיי' שיש"ק ח"ב אות מ"ד.

⁹⁹ רבי נאשקע טולמשינער ז"ל, ה"ה ר' נחמן ב"ר שכנא ב"ר דוד צבי ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל, מחשובי
אנ"ש.

אתה מחפש כבוד? תקבל בזיון ואז כבר תבין!... אחוזי עצמך! זוהי הדרך, זה יעזור לך לצמוח ולגדול!

ראיתי אצל חמי ר' אהרן קיבליטש'ער עליו השלום כשהייתי אצלו – כל כך בזיון אותנו... נענה חמי ואמר: "דאס איז אונזער זאך – זוהי דרכנו! כך נוהג הדבר אצלנו!" לפעמים יכול להיות יהודי שזוכה להיות 'הניעור בלילה' – ובבוקר מבזים ומחרפים אותנו! וככה הוא גודל, כך צומח האדם וגדל!

איי זה שמבזה הוא עז פנים?! בשמים הוא כבר יקבל את שמגיע לו! זה לא מענייננו, ככה זה, האדם צריך את זה, הוא צריך את זה בשביל הצלחתו בעבודת השם. הדבר הזה נצרך לו לעבודת השם! או אז הוא יגדל ויצמח בעבודת השם ולא יכנס לאשליות, הוא לא ידמיין שהוא כבר...

כך היה גם עם רבי אברהם בן רבי נחמן! (ר' משה: היו מבזים אותו?) 'ביזוי ממש'?! לא! (ר' משה: מסתמא היה זה בשנות צעירותו, לא בזמנכם?) גם בזמני היו מספר מקרים כאלו. אחת הפעמים הייתה בעת שישבנו יחד בסעודה שלישית. הדבר חרה לי עד מאד. היה אחד שאמר איזה מילה שלא לפי כבודו של רבי אברהם, בשולחן שבת, והדבר כאב לי מאד!

אולם ידעתי שזוהי דרכנו, ושרבי אברהם בן רבי נחמן מרוצה בזה, ולכן לא מחיתי על כבודו! אמנם לחשתי לאותו אחד בשקט – אבל ברבים?

(ר' נתן אנשין: רבי אברהם בן רבי נחמן אמר לסבי, ר' שמואל מאיר אנשין ז"ל, ש"לפני כל בזיון ראוי היה לטבול במקוה!)¹⁰ כן כן. צריך היה לומר לפני כן 'לשם יחוד'! אלא שזה מגיע בפתאומיות, אי אפשר לדעת לפני כן מתי זה יגיע!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹⁰ ע"י חיי מוהר"ן אות תק"ג: שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שְׁאָמַר, שְׁעַל יְדֵי הַמַּחְלָקַת שְׁחֹלְקִין עַל הָאָדָם עוֹשִׂין לוֹ טוֹבָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה יִכּוֹל לְגַדֵּל וְלְצַמֵּחַ.

כשבזוהו, היה רבי אברהם בן רבי נחמן מחייך, הוא חייך וזהו, זהו זה!

שהקדוש ברוך הוא ירחם.

באחת השבתות בסעודה שלישית, התלהב רבי אברהם בן רבי נחמן בדבריו, ואחד הנוכחים שרצה שרבי שמשון ילמד לפני הציבור; כשרבי אברהם בן רבי נחמן התלהב בדיבורו היה מה לשמוע! רבי אברהם דיבר בהתלהבות גדולה, ואותו אחד שרצה שרבי שמשון ידבר, קרא לעברו: "מספיק, מספיק!" נו, רבי אברהם אכן הפסיק לדבר! הוא הפסיק לדבר, ותכף המשיך להתבודד, הוא כבר מדבר להשם יתברך, הוא הניח את ראשו על השולחן והמשיך לדבר דיבורים להשם יתברך!

רבי אברהם היה אדם מסוג אחר, הוא היה דבוק בהשם יתברך, מה שייך לומר. אנו מדברים מאנשים כאלו שכל דיבוריהם לפני הציבור היו מלאים 'דביקות', וברגע שפסקו מלדבר – המשיכו לדבר להשם יתברך! אצלו שום דבר לא הפסיק, ממש!... הוא היה כל כך דבוק בהקב"ה, ששום דבר לא הפריע את דביקותו. בין בלכתו ברחוב, ובין בעת שעסק ב'חידושי אורייתא' – זה מה שהיה לו!

לאחר מכן ניגשתי לאותו אחד ושאלתי אותו: "מה פשר התנהגות הזו?! אז הוא ענה לי: "אנחנו רוצים לשמוע את רבי שמשון, הוא מדבר כרצוננו אנחנו סותרים וצריכים לשמוע את דיבוריו של רבי שמשון!".

(ר' משה: אותו אחד טען שרבי אברהם מדבר דיבורים גבוהים מדי?) רבי אברהם כלל לא דיבר דיבורים גבוהים יותר מהרגיל! כשרבי אברהם בן רבי נחמן ישב בשולחן ודיבר – דיבוריו היו מתאימים לכל אחד ואחד! אדרבה, רבי אברהם מאד צמצם עצמו בדיבוריו! רק כשהיה מדבר אתנו, היה מרשה לעצמו לדבר יותר. אבל בעת שישב בשולחן עם הציבור כולו, היה מצמצם עצמו מאד! נו, וכמובן שגם דיבוריו היו דיבורים מסוג אחר.

(ר' משה: הנוכחים הצליחו לשמוע את קולו של רבי אברהם?) כן כן, שמעו אותו, כשהציבור היה בשקט שמעו אותו.

אלא מאי? "יראי השם יכבד!" כשמכבדים יראי השם – מכבדים את הקדוש ברוך הוא! אולם עדיין יש 'הסתרה' בעניין זה.

נו, הצדיקים הללו פעלו טוב בחייהם! וגם הם כבר הסתלקו מן העולם. שהקדוש ברוך הוא ירחם עלינו, שנאריך ימים ושנים, ושגם אנחנו נפעל טוב בחיינו – זה העיקר! שהקדוש ברוך הוא יעזור!

(השואל: מה הפשט השיחה בחיי מוהר"ן אות רל"ה, שם אומר הרבי שרבי שמעון שייך ל'פינוי הדרך'. הרבי התכוון לרבי שמעון בר יוחאי, או לתלמידו רבי שמעון?) רבי שמעון בר יוחאי!